

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

31. SZÁM

2019 JÚLIUS-SZEPTEMBER

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 188044861-1-15

Tisztelt Madárbarát

Az ősz elérkeztével ismét átadásra kerül az alapítványunk által létrehozott Siroki-Díj. A kuratórium ebben az évben is a hozzá eljuttatott ajánlások alapján fogja kiválasztani a díjazottat. A díjat minden évben olyan madarász nyeri el, aki több évtizedes tenyésztői múlttal rendelkezik, illetve a hazai szervezeti életben is jelentős munkát végez, végzett az elmúlt években, illetve Siroki Zoltán szellemiségét követve, igyekszik átadni tudását tenyésztőtársainak.

Ez évben is ünnepélyes keretek között kerül átadásra a díj, a Karcagon megrendezésre kerülő díszmadár kiállításon, ahol kitüntettetnek a vándorserleggel együtt a díszoklevelet és egy díszmadarat ábrázoló festményt nyújtunk át. A díjátadó időpontja: 2019. október 06. vasárnap, a helyszín pedig: Karcag Déryné Kulturális Központ, Dózsa György út 5.

Ez úton is köszönettel tartozunk azoknak a madárbarátoknak, akik adójuk 1%-át felajánlották alapítványunknak, illetve külön köszönetet mondunk a Fertő-menti Madárbarátok Egyesületének, akik több éve támogatják Alapítványunk működését. Köszönjük segítségüket.

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL

31. RÉSZ

A szarkapintyek fogságban

Az afrikai díszpintyeknek egy nagyon érdekes csoportja a szarkapinty nemzetség (Spermestes). Nem tartoznak a rikító színű madarak közé. Zöld-fényű fekete, fehér, barna és szürke színekdominálnak, mégis minden madárkedvelő szívesen tartja őket, nem utolsó sorban azért, mert fogságban könnyen szaporodnak.

Hazájuk trópusi Afrika és Madagaszkár. Eddig 4 fajt importáltak:

1. Törpe szarkapinty (Spermestes nana) Madagaszkár
2. Kis szarkapinty (Spermestes cucullata) Afrika
3. Kétszínű szarkapinty (Spermestes bicolor) Afrika
4. Óriás szarkapinty (Spermestes fringilloides) Afrika

A szín szempontjából az afrikai fajokról legjobban a madagaszkári törpe szarkapinty tér el, úgyhogy ennek leírását adom részletesen.

Homloka, a kantár és a torok fekete, a fej többi része szürke. Háta és szárnya barna, a deréktáj és a felső farkfedő tollak világos olajzöldek, farka fekete, alsó része világosbarna, halvány rózsaszínes futtatással.

A 4 faj közül a törpe szarkapinty csak az első világháború előtt volt gyakori és olcsó madár a külföldi madárpiacokon, hosszú idő óta hiánycikk. Csupán 1953 körül jelent meg ismét, de csak szórványosan.

Állandóan kapható a kis szarkapinty; minden évben, de csak esetenként a kétszínű, igen ritkán az óriás szarkapinty. A kis és az óriás szarkapintyről saját tapasztalataim alapján tudok beszámolni, a másik kettőt csak az irodalomból ismerem.

Nem is olyan régen, a szarkapintyeket egy nemzetségbe (Lonchura) vonták össze a bronzpinty, apácamadár és nádipinty fajokkal. Mivel azonban a jelenlegi Spermestes és Lonchura genus fajai között történt keresztezések eredménye azt mutatja, hogy a hibridek minden viszonylatban sterilek, ezenkívül a Lonchura genus tagjai valamennyien Ázsiában élnek, a szarkapintyek ellenben mind afrikaiak, a különválasztás indokolt.

A törpe szarkapinty hazájában a nyílt, bozótos területeken, valamint az emberlakta helyek környékén tartózkodik. A legkisebb díszpintyek egyike, akkora, mint a korallcsőrű pinty, csak vastosabb. Egész viselkedése inkább egy asztrildfélére, mint egy amandinára emlékeztet. Rendkívül eleven, gyorsmozgású madár. A legjobb költők közé tartozik. Irodalmi adatok szerint egy pár egy év leforgása alatt nyolcszor költött és 32 fiókát nevelt fel. A fiókák feltűnően sokáig maradnak a fészekben. Minimum 21 nap, de megesett már, hogy 24, sőt 27 napos korukban repültek ki.

Érdekes, hogy a kirepült fiókák nem zavarják az öregeket az egymást követő költések folyamán. Ez egy igen figyelemre méltó jó tulajdonság, mert a többi szarkapinty fajnál (de más díszpintyeknél is) az önállóvá vált fiókákat tanácsos eltávolítani, mert vagy az öregek kezdik üldözni őket, vagy ők zavarják szüleiket azzal, hogy éjjelre visszatérnek a fészekbe és ott az újonnan lerakott tojásokat vagy összetörik, vagy bepiszkolják. A törpe szarkapintynél a fiókák kiszíneződése aránylag hosszú időt vesz igénybe, amennyiben teljes szín pompájukat csak a 2. életévükben kapják meg.

A kis szarkapinty a sztyeppék és a szavannák lakója, ahol a költési időszakon kívül kisebb-nagyobb csapatokba verődve főleg a földön élelem után kutatnak. Gyakran láthatók megművelt területeken és a falvak közelében is. Ez a leggyakoribb szarkapinty faj, olcsó és állandóan kapható.

Az első és a második háború közötti időben tarka társaságot tartottunk együtt egy nagy kerti rőpdében: korallcsőrű pinty, narancsarcú asztrild, tigrispinty, pillangópinty, arany mellű pinty, vörösfarkú pinty, kis kubapinty, amarant, pápaszemes madarak (Zosterops palpebrosa), fehérfejű apácamadár stb. Némi aggodalommal figyeltük a szarkapintyek tevékenységét, mert ismerve komisz természetük, féltünk, hogy komolyabb rendbontás lesz. Azonban semmi különös sem történt. Mivel a lakótársaknak módjukban volt kitérni a kis krakélerek elől, szépen megfértek. Kiválasztottak egy magasra akasztott, iszalagindából készített fészket és abban építkeztek.

A költés simán ment, évente kétszer költöttek, a kirepült fiókák száma 3-5 volt. A tojások tiszta fehérek. Kotlási idő 12 nap. A fiókák három hetes korukban repülnek ki, de még sokáig visszatérnek abba, főleg éjszakára. A kirepülés fontos családi esemény. Az öregek ilyenkor módfelett izgatottak és iparkodnak csemetéiket a fészekbe visszacsalogatni, mintha tudnák, mennyi veszedelem fenyegeti a még gyámoltalan kicsinyeket a külvilágban. A szarkapinty fiókák kirepüléskor (ez valamennyi szarkapinty fajra vonatkozik) felül sötétebb, alul világosabb barna színűek. A színözön 4 hetes korban megindul és hónapokig elhúzódik. A kis szarkapinty nem csak volierben, hanem kalickában is eredményesen költ. Az utóbbi években állandó tagja több hazai madárkedvelő állományának és eredményesen szaporodtak is. 1970-ben magam is beszereztem 2 párat.

Az egyiket egy 100 x 50 x 60 cm nagyságú kalitkában egy pár sirálykával egyetemben helyeztem el, a másikat kerti volierünkben szabadon eresztettem.
A társaság 10 szövőmadárból, egy pár sirálykából, egy pár rizspintyből és egy pár hegyesfarkú amandinából állott.

A kalicka előnye, hogy a pár egyedül van (a sirályka nem számít), így zavartalanul költhetnek és a lágyeleséggel való ellátás sem jelent problémát. Fészkelő alkalmatosságnak elől nyitott faodúkat akasztottam fel. Mindkét pár a nyár folyamán kétszer költött. Az eredmény 21 kirepült fióka volt. Ez évben (1971) ismét mindkét pár költött, eredmény 18 fiatal volt. A volierben költő párnál egy kísérletet állítottam be. Az önállóvá vált fiatalokat nem különítettem el, hanem szüleikkel hagytam. Kíváncsi voltam, miképpen fog lezajlani a második költés, vajon zavarják-e szüleiket, avagy sem. A legnagyobb öröömre a legcsekélyebb mértékben sem alkalmatlankodtak. Csupán amikor a 2. költés 5 fiókája a kirepüléshez közel volt, kezdtek érdeklődni fiatalabb testvéreik iránt. Az odúba be-be jártak, sőt a kirepülés után etették testvéreiket. Mindez az öregeket cseppet sem nyugtalanította, köszönettel nyugtázták a segítséget.

A kétszínű szarkapinty inkább a fás területeket, erdei tisztásokat kedveli, ahol a kis szarkapintyet helyettesíti, azonban annál jóval ritkább. 5 alfaját tartja nyilván a szisztematika, melyek közül kettő: a rácsosszárnyú szarkapinty és a barnahátú szarkapinty mint ritkaság jelenik meg időnként a külföldi madárpiacokon, pontosabban vagy a törzsfajt, vagy az alfajok valamelyikét kínálják. Nem is olyan régen mind a hármat, mint külön fajt tartották nyilván. Egy fajba való tartozásuk felismerése csupán a legújabb rendszertani kutatás eredménye. Tény, hogy a három alak jól megkülönböztethető egymástól, így indokolt, hogy mi magyar madárkedvelők is külön névvel jelöljük őket.

A barnahátú szarkapintyről, a Gefiederte Welt 1967. évi 2. számában olvashattunk. Miután a cikk írójának sikerült egy valódi párt beszereznie, tavasszal más díszpintyekkel együtt egy tágas kerti volierbe kerültek, ahol kezdetben békesség volt. Mihelyt azonban költeni kezdtek, egy csapásra megváltozott a helyzet. A hím olyan agresszív lett, hogy sürgősen külön kalitkába kellett a párt elhelyezni, még mielőtt a hím a többi lakótársból néhányat megölt volna. A külön kalitban hamarosan fészeképítéshez láttak, zavartalanul költöttek és fiókáikat rendszeren fel is nevelték. Fészekkontrollal szemben érzékenynek bizonyultak, mert egy ízben apró fiókáikat kidobálták, mert a tenyésztő kíváncsiságból benyúlt a fészekbe.

Folytatjuk

Kéziratból, 1971

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

36. RÉSZ

A rézszínű galamb (*Columba punicea*) tenyésztése

2016-ban vásároltam Szlovákiából az első pár rézszínű galambomat (*Columba punicea*). Fiatal madarak voltak, még itt-ott fióka tollakkal rendelkeztek. Eleinte nagyon vadnak bizonyultak, minden mozgásra, rezzenésre felfigyeltek és menekülni próbáltak. Ez a vadság egészen addig tartott náluk, míg ivaréretté nem váltak. Attól kezdve sokkal nyugodtabbá váltak

A faj a nevét a rézszínű tollazatáról kapta. A hímek feje fehér, a tojóké grafit szürke. Testhosszuk 36-40,5 cm.

Banglades, Kambodzsa, India, Laosz, Malajzia, Thaiföld és Vietnám területén honosak. Kínából valószínűleg kihalt a faj. Természetes élőhelyük a szubtrópusi és trópusi erdők és bozótosok.

Sokáig figyeltem a viselkedésüket, próbáltam rájönni, hogy mi volna az optimális környezet, közeg, amiben esetleg szaporodásra lehetne bírni ezeket a galambokat. Bár itt a Dél-Alföldön a nyarak igen szárazak és melegek, azt gondolnánk, hogy ez teljesen optimális egy trópusi galamb számára, viszont ez nem teljesen igaz így. Ezeknek a madaraknak szükségük van viszonylag magasabb páratartalomra.

Több röpdét is kipróbáltam az elhelyezésükre, míg nem az egyikben, amelyben elég nagy bozótos volt (fák, futó növények), a legmagasabb ponton elhelyezett, borostyánnal félig benőtt fészkelőkosárba elkezdtek bejárogatni. Pár nap elteltével már fészekanyag is volt behordva a fészekbe. Ez a galamb, mint ahogy a Columba nemzetség legtöbb fajára jellemző, nem a földről, hanem az elszáradt ágakról letördelt vékonyabb gallyakat, vesszőket hordja a fészekbe.

Miután a fészek elkészült, pár nap elteltével észrevettem, hogy mindig csak az egyik madarat látom a fészekhez közeli ágon. Ekkor már tudtam, hogy tojás lehet a fészekben. Felmásztam és óvatosan belenyúltam. Elég harciasan fogadta a fészekben ülő tojó a zaklatást és alaposan megcsipkedte és csapkodta a kezem. De végül sikerült kitapintanom és boldogan tapasztalnom, hogy megvan az első tojásuk. Ez a galamb csak 1, viszonylag nagy hófehér tojást tojik, melyen 16-18 napon keresztül, felváltva kotlanak a szülők.

A fiókát eleinte, - mint minden galamb - begytejjel etetik, majd később magvakkal. Takarmányuk sokféle magból áll. A madarak főbb tápláléka kukorica, napraforgó, kender, szeklice, de kisebb mennyiségben búzát, cirkot, máriatövist is fogyasztanak. Fióka neveléskor reszelt főt tojást, sárgarépat is kapnak. Ősszel pedig a tűztövis érett bogyójával kedveskedek nekik, amit egy ágról lógatva teszek be hozzájuk, és onnan csipkednek le belőle kedvük szerint.

A fióka kb. 3 hetesen hagyja el a fészket és 1 hónaposan már önállóan csipeget. A telet nálunk fűtés nélkül kiválóan átvészelik. Természetesen száraz, huzatmentes helyen.

Szabó Roland

A Siroki díj (vándorserleg) eddigi tulajdonosai

1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergács Imre